Oponentní posudek bakalářské práce

Autor práce: Tomáš Hauser

Název práce: Bhagavadgíta a Jidášovo evangelium

Autor si ve své bakalářské práci stanovil nesnadný úkol: na základě hlubšího prozkoumání ideových souvislostí a souřadnic dvou náboženských dokumentů (Jidášova evangelia a indické Bhagavadgíty), vzniklých ve velmi rozdílných kulturních a historických podmínkách, porovnat myšlenkový obsah těchto textů, a to jak v rovině paralel či analogií jednotlivých textuálních a ideových motivů, tak v rovině celkového světonázorového či nábožensko-ideologického poselství obou textů.

Autor nejprve rekapituluje kanonický portrét Jidáše, jak jej lze v hrubých rysech rekonstruovat v novozákonních dokumentech. Následně uvádí nejdůležitější myšlenky a motivy gnóse, tedy nábožensko-filosofického hnutí či prostředí, v němž se zrodilo Jidášovo evangelium. Na takto připravené půdě relevantních souvislostí poté představuje samotné Jidášovo evangelium, jeho text a obsah.

V následující strukturálně analogické kapitole autor představuje ideové souřadnice, v nichž se zrodila Bhagavadgíta. Oddíl věnovaný náboženské filosofii je následován portrétem Kršny, avatára boha Višnua, a vzápětí jsou pojednány paralely mezi Kršnovým a Kristovým příběhem. V dalším oddíle pak autor představuje samotnou Bhagavadgítu, její historické zázemí a obsah.

(V těchto přípravných kapitolách, ohledávajících pracovní pole, autor uvádí vedle relevantních údajů také řadu poznatků, které nejsou v následující komparativní části využity či komentovány).

V následující kapitole, navazující na relevantní údaje a souvislosti uvedené v předchozích kapitolách, přistupuje autor k samotné komparaci – podrobně prochází text Jidášova evangelia a komentuje jednotlivé paralely mezi uvedenými citáty tohoto dokumentu a relevantními pasážemi Bhagavadgíty. Toto podrobné textuální srovnání tvoří jádro, těžiště a badatelský přínos práce. V závěru potom autor rekapituluje výsledky komparace: vedle přesvědčivě doložených paralel několika důležitých motivů obou dokumentů zdůrazňuje především obecnou analogii celkové narativní osy či zvěstně-ideologického poselství obou spisů, které v obou případech odpovídají gnostickému či „gnostizujícímu" kosmologicko-soteriologickému rámci.

Autor svou práci provedl pečlivě. Otázkou je, zda podobná komparace nevyžaduje jazykovou kompetenci v originálních jazycích obou dokumentů, má-li být provedena důkladně a má-li se úspěšně vyhnout riziku nedorozumění způsobeného závislostí na překladech. Takovou jazykovou kompetenci jistě nelze požadovat u bakalářské práce, pak je ovšem třeba se ptát, zda je téma zvoleno vhodně.

Autor také není poučen o komparatistické metodologii, chybí interakce s odbornou rozpravou o možnostech a mezích či úskalích komparatistiky (viz např. D. Antalík, Jak srovávat nesrovnatelné). Rudolf Steiner byl autorovi inspirací – to je jistě v pořádku, ale není to příliš spolehlivý učitel v oblasti vědecké metodologie. Badatelské závěry předložené práce jsou celkem přesvědčivé, jen je třeba se ptát, zda přinášejí nové poznatky, vzhledem k tomu, že strukturální a typologická analogie či paralelita starokřesťanské gnóse a některých škol indické spirituality a náboženské filosofie (jak se odrážejí v Bhagavadgítě) je již dlouho obecně známa.

Vzhledem k výše uvedeným silným i méně silným stránkám práce navrhuje hodnocení B až C.

15. ledna 2010 Pavel Hošek